

شیوه نامه ایجاد شرکت‌های دانش بنیان ویژه دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی و اعضای هیات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

مقدمه

به منظور استفاده هرچه بیشتر از ظرفیت‌ها و توانایی‌های موجود در دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و اعضای هیات علمی آنها و تحقق اهداف برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (بند الف ماده ۴۸ و ماده ۵۱ قانون برنامه چهارم) شرکت‌های دانش بنیان با شرایط زیر ایجاد می‌شوند:

شرکت دانش بنیان به شرکتی گفته می‌شود که از ۱٪ تا ۱۰۰٪ سهام آن متعلق به یک دانشگاه یا واحد پژوهشی و یا از ۵۱ تا ۱۰۰ درصد آن متعلق به اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها یا واحدهای پژوهشی باشد. در صورتی که سهام دانشگاه کمتر از ۵۰٪ باشد شرکت دانش بنیان خصوصی است و در غیر اینصورت شرکت دانش بنیان دولتی است.

اهداف

- ۱- ایجاد زمینه به کارگیری هرچه بیشتر توانایی‌های دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی و اعضای هیات علمی در جامعه
- ۲- تجاری سازی یافته‌های پژوهشی
- ۳- ترغیب هیئت علمی دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی برای فعالیت‌های بیشتر در رفع نیاز جامعه و امکان افزایش درآمد اعضای هیئت علمی
- ۴- افزایش درآمدهای اختصاصی دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی

زمینه‌های فعالیت

- ۱- انجام پژوهش‌های کاربردی و توسعه‌ای
- ۲- ارائه خدمات تخصصی و مشاوره‌ای (خدمات علمی، تحقیقاتی و فنی)
- ۳- تولید محصولات با فناوری نوین (توسعه فناوری)
- ۴- انجام خدمات نظارتی بر پروژه‌های پژوهشی، اجرائی و مشاوره‌ای
- ۵- ارائه خدمات توسعه کارآفرینی
- ۶- ایجاد مراکز رشد و خدمات ایجاد و توسعه کسب و کار
- ۷- ارائه خدمات توسعه محصول جدید
- ۸- ارائه خدمات ایجاد و توسعه خوشه‌های کسب و کار
- ۹- تشخیص فرصت‌های کارآفرینی
- ۱۰- انجام خدمات توسعه فناوری
- ۱۱- انجام خدمات ورود کسب و کارها به بازار بین‌الملل و جهانی کردن آنها
- ۱۲- برنامه ریزی و اجرای طرح‌های توسعه کارآفرینی در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی

انواع شرکت‌های دانش‌بنیان

شرکت‌های دانش‌بنیان به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند:

- ۱- شرکت‌هایی که فقط اعضای هیات علمی مالک آن هستند و ۲- شرکت‌هایی که دانشگاه‌ها نیز مالکیت دارند.

الف- در صورتی که سهام دانشگاه کمتر از ۵۰٪ باشد، شرکت دانش‌بنیان، شرکتی خصوصی است که باید تابع قانون تجارت باشد و در اداره ثبت شرکت‌ها ثبت شود. دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی می‌توانند بر طبق قانون هیئت امناء‌ها پس از تصویب هیئت امناء در شرکت‌های خصوصی سهامدار باشند و در بند الف ماده ۴۸ قانون برنامه چهارم نیز به دولت اجازه داده شده است که زمینه ساز و حامی تشکیل شرکت‌های غیردولتی توسعه فناوری و شرکت‌های خدمات مهندسی باشد.

ب- در صورتیکه سهام دانشگاه ۵۰٪ یا بیشتر باشد، شرکت دانش‌بنیان، شرکتی دولتی است. در بند الف ماده ۱۵۴ قانون برنامه سوم توسعه که در ماده ۵۱ قانون برنامه چهارم

نیز تنفیذ شده است، دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی دولتی مصوب می‌توانند پس از تصویب هیئت امنای شرکت دولتی تاسیس کنند مشروط به اینکه:

- خدمات این شرکت‌ها صرفاً در محدوده تحقیقات و خدمات علمی و فنی باشد و دانشگاه را از اهداف اصلی آموزشی و پژوهشی خود دور نکند.
- حداکثر ۴۹٪ سهام شرکت، می‌تواند به اعضای هیئت علمی، کارشناسان پژوهشی، تکنسین‌ها و کارکنان همان دانشگاه یا مرکز تحقیقاتی تعلق بگیرد.
- اساسنامه نمونه و یا خاص هر یک از شرکت‌های دانش‌بنیان دولتی و در هر یک از دانشگاه‌ها یا مراکز تحقیقاتی به پیشنهاد معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی ریاست جمهوری به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
- سهامداران و شرکت دانش‌بنیان دولتی از محدودیت قانون منع مداخله وزراء و نمایندگان مجلس، دولت و کارمندان دولت در معاملات دولتی و کشوری مصوب ۱۳۳۷/۱۰/۲۲ مستثنا هستند.
- شرکت‌های دانش‌بنیان با مالکیت ۱۰۰ درصد اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تابع قانون تجارت بوده و بر اساس قوانین مذکور و با حمایت دولت تشکیل می‌شوند.
- هر گونه معامله دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی دولتی با این گونه شرکت‌ها ممنوع است و کلیه قراردادهای این شرکت‌ها بعد از پایان قرارداد با تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بر روی وب‌گاه زیر قرار می‌گیرد:

www.irandoc.ac.ir

چگونگی ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان

دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی پس از تصویب امکان تاسیس شرکت‌های دانش‌بنیان در آیین‌نامه مالی و معاملاتی خود در هیئت امناء می‌توانند شروع به تشکیل شرکت‌های دانش‌بنیان کنند. هر شرکت دانش‌بنیان به پیشنهاد تعدادی از اعضای هیئت علمی و تصویب دانشگاه یا واحد پژوهشی تاسیس خواهد شد و یا توسط دانشگاه و واحد پژوهشی

به اعضاء هیئت علمی پیشنهاد می‌شود. دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی به صورتهای زیر می‌توانند در شرکت‌های دانش‌بنیان سهامدار باشند:

۱- به جهت اعتبار دانشگاه یا واحد پژوهشی بخشی از سهام شرکت دانش‌بنیان به نام دانشگاه یا واحد پژوهشی می‌شود. (حداقل ۵٪)

۲- به دلیل استفاده از مورد یا موارد مشخصی از یافته‌های پژوهشی دانشگاه با واحد پژوهشی در شرکت، بخشی از سهام شرکت با توافق سهامداران (دانشگاه یا واحد پژوهشی و دیگر سهامداران حقیقی یا حقوقی) به نام دانشگاه یا واحد پژوهشی می‌شود (در هر مورد استفاده بنا بر ارزش موضوع استفاده شده، سهام مربوطه می‌تواند از ۱٪ تا ۱۰۰٪ باشد).

۳- به علت سرمایه‌گذاری مستقیم دانشگاه بخشی از سهام شرکت دانش‌بنیان به نام دانشگاه است. (درصد متناسب با میزان سرمایه‌گذاری است).

۴- به جهت خدمات دیگری که دانشگاه به شرکت دانش‌بنیان ارائه می‌دهد بخشی از سهام به نام دانشگاه می‌شود (متناسب با میزان خدمات)

۵- اگر شرکت دانش‌بنیان دولتی باشد بدون نیاز به ارائه هیچ خدماتی حداقل ۵۰٪ سهام به نام دانشگاه یا واحد پژوهشی است.

۶- هر دانشگاه در سال نخست می‌تواند یک شرکت مادر تخصصی راه‌اندازی کند.

۷- ایجاد این شرکت‌ها با همکاری شهرداری‌ها یا مشارکت دانشگاه‌های منطقه در اولویت می‌باشد.

تبصره ۱: شرکت دانش‌بنیان بصورت شرکتی و مستقل از تشکیلات دانشگاه اداره می‌شود و دانشگاه به میزان سهامی که در شرکت دانش‌بنیان دارد در مدیریت آن تاثیر گذار است و در سود و ضرر آن شریک است.

تبصره ۲: سازمان‌های حقوقی (خصوصی یا دولتی) خارج از دانشگاه متناسب با میزان سرمایه‌گذاری خود می‌توانند سهامدار شرکت دانش‌بنیان باشند. (شکل‌گیری شرکت‌های دانش‌بنیان با مشارکت صنایع دولتی یا خصوصی و دستگاه‌ها و سازمان‌های اجرائی در

موفقیت آنها تاثیر دارد.) در صورتی که بیش از ۵۰٪ سهام اینگونه شرکت‌ها دولتی باشد باید به تصویب هیات وزیران برسد.

تبصره ۳: رییس و معاونین دانشگاه و واحد پژوهشی در زمان تصدی مسئولیت می‌توانند سهامدار شرکت‌های دانش‌بنیان بشوند، و لیکن هیات مدیره و مدیر عاملی اینگونه شرکت‌ها را تا زمان تصدی مسئولیت نمی‌توانند داشته باشند.

تبصره ۴: در شرکت‌های دانش‌بنیان خصوصی اعضاء هیئت علمی دانشگاه‌ها و واحدهای پژوهشی متناسب با میزان وقت‌گذاری و نوع فعالیت در شرکت (علاوه بر انجام وظایف دانش بنیان) یا متناسب با میزان مشارکت در مالکیت فکری موضوعی که در شرکت استفاده می‌شود و یا متناسب با میزان سرمایه‌گذاری واقعی (نه اسمی) که در شرکت دارند، سهامدار می‌شوند.

تبصره ۵: در شرکت‌های دانش‌بنیان خصوصی، افراد حقیقی داخل یا خارج از دانشگاه یا واحد پژوهشی (غیر از اعضاء هیئت علمی) می‌توانند به دلایل خاص و یا شرایطی که دانشگاه یا واحد پژوهشی تعیین می‌کند، صاحب بخشی از سهام بشوند.

تبصره ۶: برای ایجاد شرکت‌های دانش بنیان که اعضاء هیات علمی صد در صد مالکیت را دارند، نیازی به تصویب دانشگاه نیست و احراز عضویت علمی متقاضیان تاسیس شرکت کافی است.